

Márkus Edina: A nonprofit szektor hazai helyzete, különös tekintettel a kulturális célú szervezetekre

Bevezetés

Tanulmányunkban a nonprofit szektor és kifejezetten a kulturális célú szervezetek helyzetét igyekszünk bemutatni. Idősoros adatok alapján az elmúlt két évtizedben történt változásokat tekintjük át, ezen túl a kulturális szervezetek jellegzetességeire, a teljes szektortól való eltéréseire is rámutatunk. Ez az áttekintés, ha nem is évente, de bizonyos időközönként hasznos, hogy láthassuk, milyen folyamatok zajlanak a szektor egésze és a kulturális civil szervezetek körében. Azért tartjuk ezt fontosnak, mert a kulturális célú szervezetek egy jelentős szervezeti kör (2017-ben a 61.151 nonprofit szervezet 15 %-a), amely komoly értékmegőrző, közösségépítő, kulturális szolgáltató tevékenységgel bír.

A nonprofit szektor helyzetére vonatkozóan több adatbázisra is támaszkodhatunk. Az Országos Bírósági Hivatal honlapján találjuk a civil szervezetek névjegyzékét, amely a nyilvántartott szervezeteket tartalmazza. A Központi Statisztikai Hivatal két adatbázisában is vannak a szervezetekre vonatkozó adatok a GSZR – KSH gazdálkodó szervezetek regisztere és az NPREG – nonprofit szervezetek regisztere. Ez utóbbinak az adatait elemezve igyekszünk bemutatni a szektor alakulását az elmúlt 15-20 évben és a jelenlegi helyzetét.

A '90-es évek elejétől kezdve a Központi Statisztikai Hivatal Magyarországon évente végez nonprofit szervezeti adatgyűjtést a nonprofit szektorról, amely elsősorban a szervezetek alap működési és gazdasági jellemzőinek feltárására irányul, így alapadatokat tekintve idősoros adatok is rendelkezésre állnak a szektor egészéről. Évente a szektor legfontosabb jellemzőire vonatkozóan a Statisztikai Tükör egyik decemberi vagy január számában publikálják a legjellemzőbb adatokat. Ezen túl két évente Nonprofit szervezetek Magyarországon címmel jelenik meg egy kiadvány, amely az adott évre vonatkozó adattáblákat tartalmazza részletesen.

A szervezetek száma, szektor tevékenységszerkezete

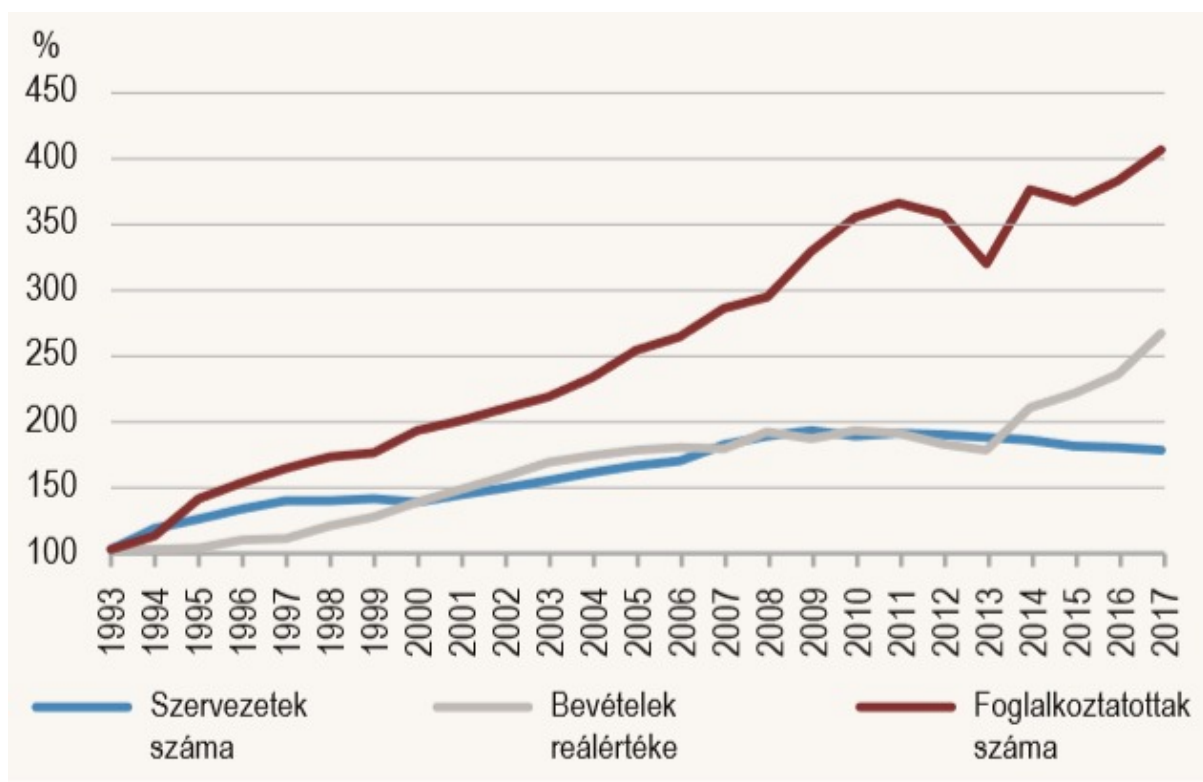
A nonprofit szféra tevékenységét és teljesítményét meghatározó szervezetek körét két, egymástól markánsan eltérő csoport alkotja: a közel 61,2 ezres szektor majdnem kilenctizedét adó, ám viszonylag szerényebb gazdasági súlyú klasszikus civil szervezetek[1], illetve a szektor bevételének és munkahelyeinek többségét biztosító mintegy négy és fél ezer nonprofit vállalkozás (KSH-STADAT, 2019).

A teljes nonprofit szektor időbeni fejlődését makroszinten három fontos mutatóval lehet jellemezni: a működő szervezetek számával, a bevételek reálértékével és a foglalkoztatotti létszámmal. Az 1993-as rendszeres statisztikai megfigyelés kezdete óta e mutatók értékei – ha eltérő ütemben is, és egy-egy év kivételével – folyamatosan nőttek 2008-ig. Ezután a gazdasági válság első évétől ez a tendencia a foglalkoztatottság kivételével mérséklődött (1. ábra).

2012-ben először fordult elő, hogy mindhárom mutató csökkent az előző évhez képest, és ugyanez történt 2013-ban is (1. ábra) (KSH, 2019). A szervezetek száma nem csökkent számottevően, ugyanakkor a bevételek reálértéke körülbelül 3, a munkavállalók száma 11%-kal visszaesett. 2014-ben az utóbbi két mutató esetében ezzel teljesen ellentétes, erőteljes változás indult el: a bevétel 19%-kal, a foglalkoztatottság 18%-kal nőtt. Ez a szektorszinten bekövetkezett ellentétes mozgás a szolgáltató jellegű, nonprofit gazdasági társaságok körében lezajlott szerkezetátalakulásnak köszönhető. A bevételek reálértéke 2014-től folyamatosan emelkedett, 2017-ben közel 14%-kal (KSH, 2019).

A szervezetek számának 2012 óta tartó mérséklődése betudható az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban civil törvény) hatásának, amely a szektoron belül egy „tisztulási” folyamatot indított el (KSH, 2019).

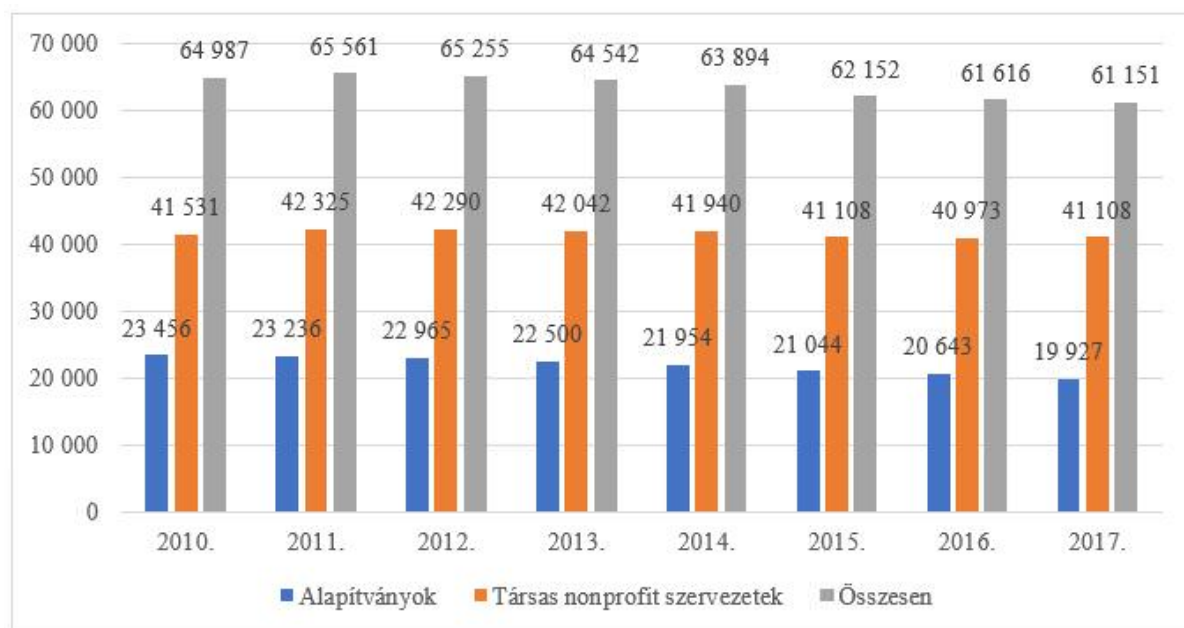
1. ábra A nonprofit szektor legfontosabb jellemzőinek alakulása, 1993-2017 1993=100% (Forrás: KSH, 2019:1)

A foglalkoztatottak számának 2013-as csökkenése mögött feltételezhetően a nonprofit gazdasági társaságok szervezeti formájának megváltozása állhat, elsősorban az egészségügy területén.

2017-ben 61.151 ezer – az előző évinél közel 465-tal kevesebb – civil és egyéb nonprofit szervezet működött Magyarországon, bő egyharmaduk (19.927) alapítványi formában, 41 108 társas nonprofit szervezatként. Ha idősorosan nézzük az egyesületi és alapítványi arányok nem változtak (2. ábra).

2. ábra Az alapítványok és társas nonprofit szervezetek[2] száma 2010-2017 (Forrás: KSH-STADAT adatbázis alapján saját szerkesztés)

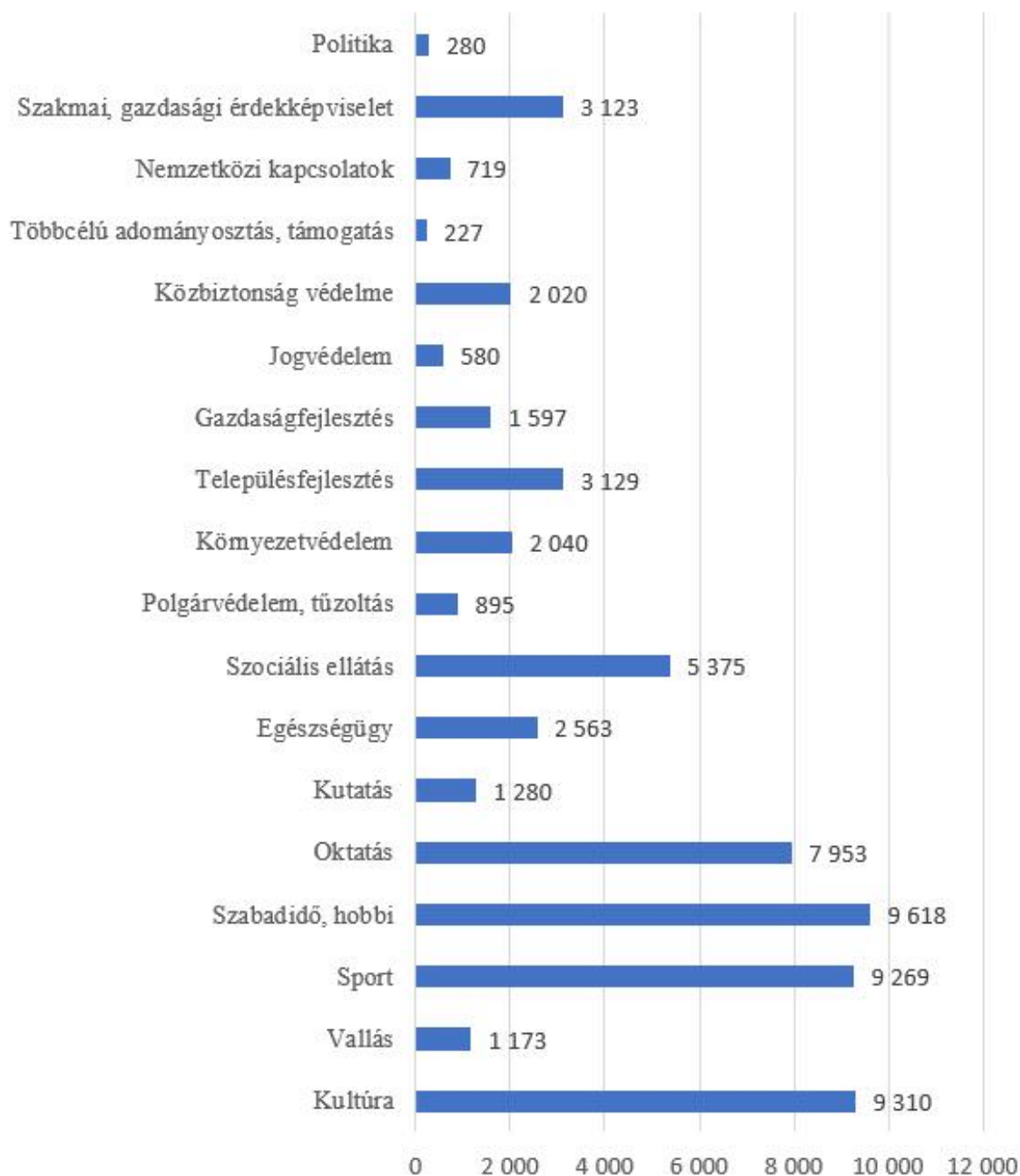

A 80-as évektől kezdődően, a szektorra vonatkozó nemzetközi összehasonlító vizsgálatok (Salamon – Anheier, 1995, Salamon – Sokolowski – Anheier, 2000, Salamon – Sokolowski – List, 2003) leírták, hogy a kelet-közép-európai országok nonprofit szektorában a kultúra és szabadidős szervezetek aránya a domináns, ennek hátterében a folytonosságot vélték a kutatók felfedezni, amely alatt azt értették, hogy ezeknek a szervezeteknek egy jelentős része (sportegyesületek, hobbi körök) rendszerváltás előtt is létezhettek és ennek köszönhető, a magasabb arányuk. A szervezetek infrastruktúrával, képzett, kapcsolatokkal rendelkező vezetőkkel tudtak közel folyamatosan tovább működni. Ezen túl a művelődési intézményekben számos olyan csoport működött, amely ugyan nem volt formalizálva, de a fordulat után könnyen tudott bejegyzett szervezetté alakulni. Ez a folytonosság jelenleg is fennáll a hazai szektort tekintve. A társadalmi beágyazottságot meg tudták tartani a szervezetek. A tagságuk és egyéb támogatások révén fent tudják tartani, működtetni tudják a szervezeteiket. Azonban a háttérben az is állhat, hogy a hazai sport, szabadidős és kulturális terület finanszírozási metódusai is segítik ezeknek a szervezeteknek a prosperálását, ennek a szervezeti körnek számos lehetősége van pályázati úton bevételre szert tenni.

Ha a szervezeteket tevékenységi területenként tekintjük, akkor látható, hogy a szabadidő, hobbi, a sport, a kulturális és az oktatási célú szervezetek vannak a legnagyobb számban (3. ábra), a teljes

szektor 59,1 százalékát teszik ki.

3. ábra Szervezetek száma tevékenységi területenként (Forrás: KSH-STADAT adatbázis alapján saját szerkesztés)

Ha szervezeti típusonként tekintjük (1. táblázat) az alapítványok 63,6%-nak a tevékenysége továbbra is három területhez: az oktatáshoz (32,7%), a szociális ellátáshoz (16,0%) és a kultúrához (14,9%) köthető. A társas nonprofit szervezetek körében a korábbiaknak megfelelően a szabadidős (22,2%) és a sportegyesületek (20,6%), valamint a kulturális szervezetek (15,4%) aránya a legnagyobb.

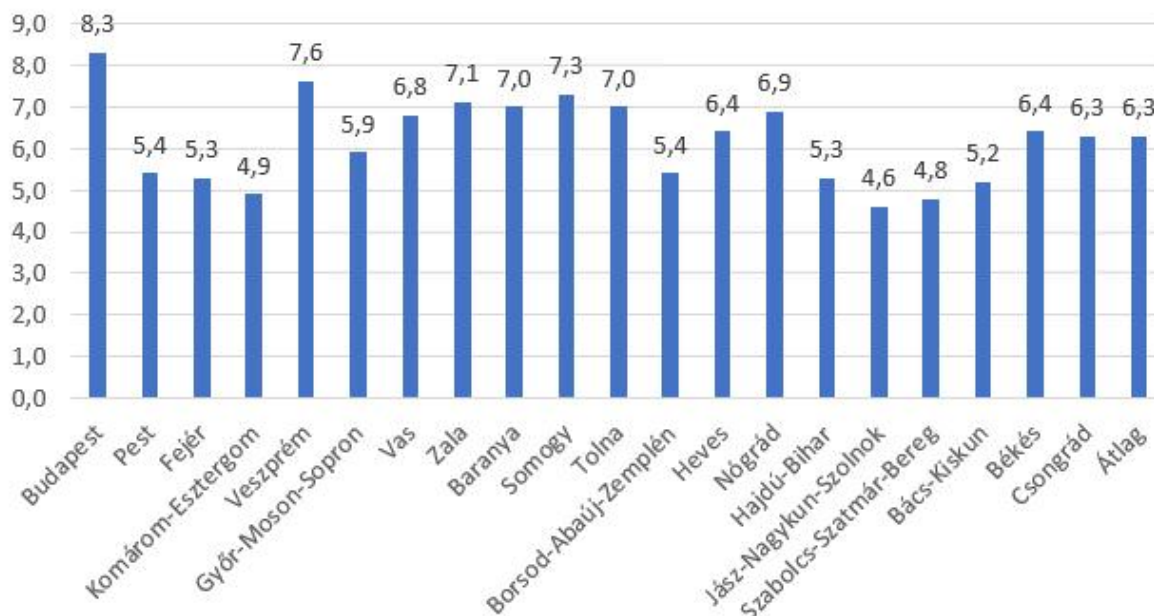
1. táblázat A nonprofit szervezetek száma és megoszlása tevékenységcsoportok szerint, 2017
(Forrás: KSH, 2017)

Tevékenységcsoport	Alapítványok		Társas nonprofit szervezetek		Összesen		rangsor
	száma	megoszlása, %	száma	megoszlása, %	száma	megoszlása, %	
Kultúra	2 997	14,9	6 333	15,4	9 310	15,2	2
Vallás	882	4,4	291	0,7	1 173	1,9	10
Sport	771	3,9	8 498	20,6	9 269	15,2	2
Szabadidő, hobbi	527	2,6	9 091	22,1	9 618	15,7	1
Oktatás	6 518	32,7	1 435	3,5	7 953	13,0	3
Kutatás	488	2,4	792	1,9	1 280	2,1	9
Egészségügy	1 830	9,2	733	1,8	2 563	4,2	6
Szociális ellátás	3 198	16,0	2 177	5,3	5 375	8,8	4
Polgárvédelem, tűzoltás	88	0,4	807	2,0	895	1,5	11
Környezetvédelem	820	4,1	1220	3,0	2 040	3,3	7
Településfejlesztés	1 021	5,1	2 108	5,1	3 129	5,1	5
Gazdaságfejlesztés	210	1,1	1 387	3,4	1 597	2,6	8
Jogvédelem	98	0,5	482	1,2	580	0,9	13
Közbiztonság védelme	134	0,7	1 886	4,6	2 020	3,3	7
Többcélú adományosztás, támogatás	84	0,4	143	0,3	227	0,4	15
Nemzetközi kapcsolatok	217	1,1	502	1,2	719	1,2	12
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	35	0,2	3 088	7,5	3 123	5,1	5
Politika	29	0,1	251	0,6	280	0,5	14
Összesen	19 927	100,0	41 224	100,0	61 151	100,0	

A 2011-ben elfogadott civil törvény egyik meghatározó változtatása az volt, hogy a közhasznú minősítést egyfokozatúvá tette, határozott időre szabta és közfeladat ellátásához kötötte. Ennek hatására a 2014-ben a közhasznú státussal rendelkező szervezetek hányada mintegy 15%-kal, 40%-ra esett vissza, a 2015 évi adatok szerint a bejegyzett szervezetek már csak alig több mint egyötöde rendelkezett közhasznú minősítéssel, szemben a 2013 évi évben mért 55%-kal. 2016-ban tovább csökkent ezen szervezeteknek az aránya (19%-ra), 2017-ben a tendencia azonban megtört, 2,0 százalékponttal nőtt a részarány (KSH, 2019).

Ha a szervezetek területi eloszlását nézzük, azt láthatjuk, hogy nem egyenletes. Budapesten és Veszprém megyében a legkiemelkedőbb az 1000 lakosra jutó szervezetek száma (4. ábra).

4. ábra Ezer lakosra jutó szervezetek száma, 2016
(Forrás: KSH, 2018 adatai alapján saját szerkesztés)

A szervezetek gazdasági-, humánerőforrás helyzete

A szektor szervezetei igen aktívak, mindössze 2,2%-a nem folytatott semmilyen pénzügyi tevékenységet 2017-ben. Teljes pénzforgalmat 92,7%-uk bonyolított le, 0,9%-uk csak bevételt, 4,2%-uk csak kiadást könyvelt el. Az összes bevétel 2017-ben több mint 1924 milliárd forint volt, az előző évihez viszonyítva folyó áron 16,3, reálértéken pedig 13,6%-kal több. Az 500 ezer forint alatti éves bevételű szervezetek aránya még mindig jelentős (37%). Az alacsony bevétel továbbra is a klasszikus civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) esetében a gyakoribb.

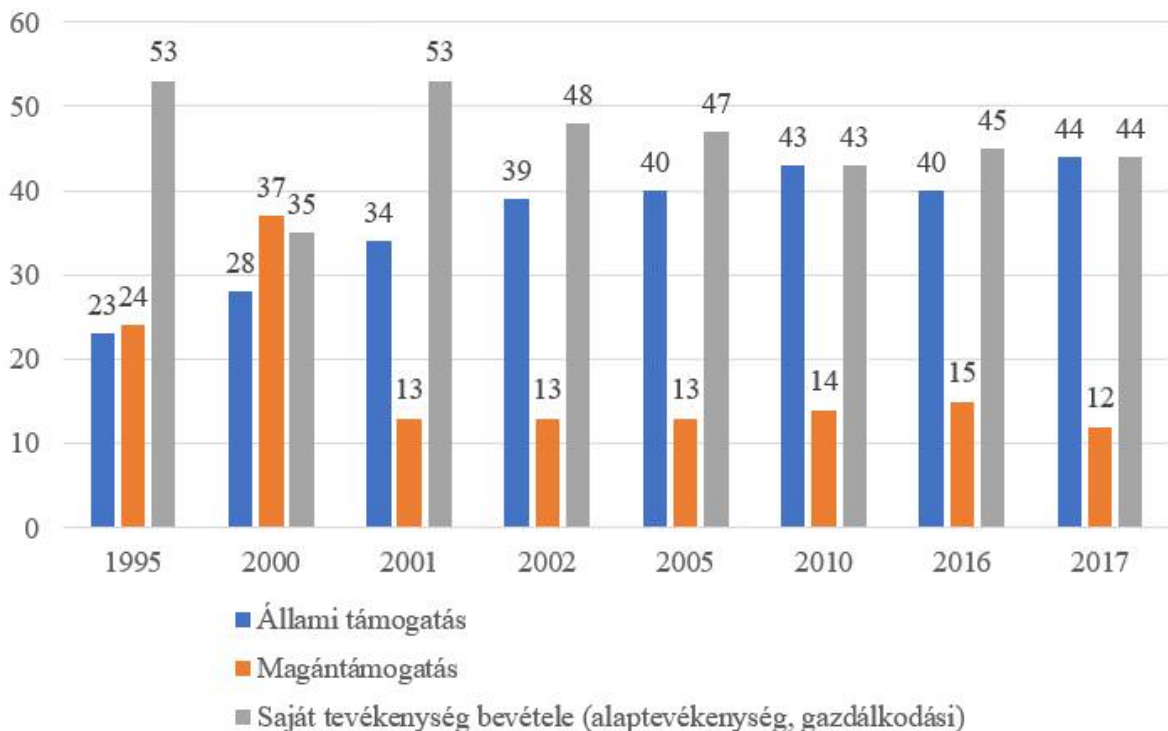
Jellemző tendencia, hogy a nagy számban jelen lévő sport- és szabadidős szervezetek súlyuknál sokkal kisebb arányban részesedtek a forrásokból 2017-ben is, míg a gazdaság-, valamint településfejlesztésben tevékenykedő, valamint környezetvédő szervezetek pénzügyi helyzete az átlagnál sokkal kedvezőbben alakult, vélhetően ez az ezeken a területeken létrejövő és már működő nonprofit gazdasági társaságoknak köszönhető.

Mindamellet 2017-ben a sportszervezetek is arányuknak nagyjából megfelelő mértékben részesedtek a szektor bevételéből, vélhetően a társaságiadó-támogatásoknak köszönhetően (KSH, 2019).

A nonprofit szektor bevételi forrásainak arányai 2000-es évek elejétől[3] kezdődően megváltoznak. A fordulat 2001 és 2002 körül történt, 2001-ben 34, 2002-ben már 39% volt az állami támogatás aránya[4].

Azóta az állami támogatásokból származó források aránya 40 százalék körül van. 2017-ben a teljes szektor bevételeinek 44%-a származott állami vagy önkormányzati költségvetésből, ami az előző évinél 4,0 százalékponttal, összességében 194 milliárd forinttal többet jelentett. Ezzel szemben a saját (alaptevékenységi, gazdálkodási) bevétel 43%-ra csökkent, így a szektor támogatási mutatója az egy évvel korábbihoz mérten 1,0 százalékponttal, 56%-ra nőtt.

5. ábra A nonprofit szektor bevételei források szerint
1995, 2000, 2001, 2002, 2005, 2010, 2016, 2017
(Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés)

Ha a szektor humán erőforrás helyzetét tekintjük, megállapíthatjuk, hogy 2017-ben a nonprofit szektorban munkaviszonnyal rendelkezők összlétszáma 162 ezer fő volt. Az alkalmazásban állók létszáma több mint 133 ezer fő volt, ebből 91 ezer főállású, teljes munkaidős és 42 ezer részmunkaidős, illetve nem főállású munkavállaló. A szektor együttes teljesítménye (a 29 ezer főnyi közfoglalkoztatottal együtt) 133 ezer számított főállású munkájának felelt meg (KSH, 2019).

Ha a munkavállalókat, nem, életkor, végzettség és aktivitás szempontjából nézzük, akkor azt láthatjuk, hogy a munkavállalók 53%-a nő, 70%-uk 25–54 év közötti, közel egynegyedük pedig az 55–64 évesek korcsoportjába tartozott. A foglalkoztatottak legnagyobb hányada, 46%-a középfokú végzettségű volt, a fennmaradó létszám nagyjából fele-fele arányban oszlott meg az alap- és felsőfokú végzettségűek között.

2017-ben a szektorban tevékenykedő önkéntes segítők becsült száma 364 ezer fő volt. Az általuk teljesített közel 45 millió munkaóra több mint 21 ezer teljes munkaidős foglalkoztatott munkaidejének felelt meg, munkájuk becsült értéke 56 milliárd forintra tehető. A lakossági segítség különösen a kisebb szervezetek esetében jelentős (KSH, 2019).

A kulturális célú szervezetek

A statisztika számos esetben a szervezetek tevékenysége szerinti csoportosításban is jellemzi a szektor szervezeteit. A tevékenységet a szervezetek az adott év májusi statisztikai adatszolgáltatásukban fő tevékenységként megjelölik. E szerint megkülönböztetik a következő tevékenységi csoportokat: kultúra; vallás; sport; szabadidő, hobbi; oktatás; kutatás; egészségügy; szociális ellátás; polgárvédelem, tűzoltás; környezetvédelem; településfejlesztés, gazdaságfejlesztés, jogvédelem, közbiztonság védelme; többcélú adományosztás, támogatás; nemzetközi kapcsolatok; szakmai, gazdasági érdekképviselés; politika.

A szektor jelentős ágazatát képviselik a kulturális célú szervezetek, 2016-ban^[5] a 14, 7 százalékát teszik ki, ez mintegy 9068 szervezetet jelent. Ezzel a kulturális szervezetek a szektor harmadik legnagyobb csoportja a sport (14,4) és szabadidő, hobbi tevékenység (15,8) mellett. Az oktatás jelenik meg hasonló arányban (13,2). Ebből nagyobb számban vannak a társas jellegű egyesületek formában működő szervezetek, 6010 szervezet, amely érhető, hisz a kulturális terület számos tevékenysége csoportban végzett tevékenység, pl. zenekarok, kórusok, tánc csoportok, amatőr művészeti alkotókörök.

A szervezetek legnagyobb számban az 500 ezer és 5 millió bevétel közötti szervezeti körbe tartoznak, de igen jelentős a kis bevétel nagyságú 50 ezer és 500 ezer közötti bevétellel gazdálkodó szervezetek száma.

A kulturális célú szervezetek 42 %-a, 3771 szervezet 500.000 ezer forint alatti bevétel nagyságú kategóriába tartozik, ez valamivel kedvezőtlenebb, mint a szektor átlaga (38%).

2. táblázat A kulturális célú nonprofit szervezetek száma bevétel nagyság szerint, 2016
(Forrás: KSH, 2018 alapján saját szerkesztés)

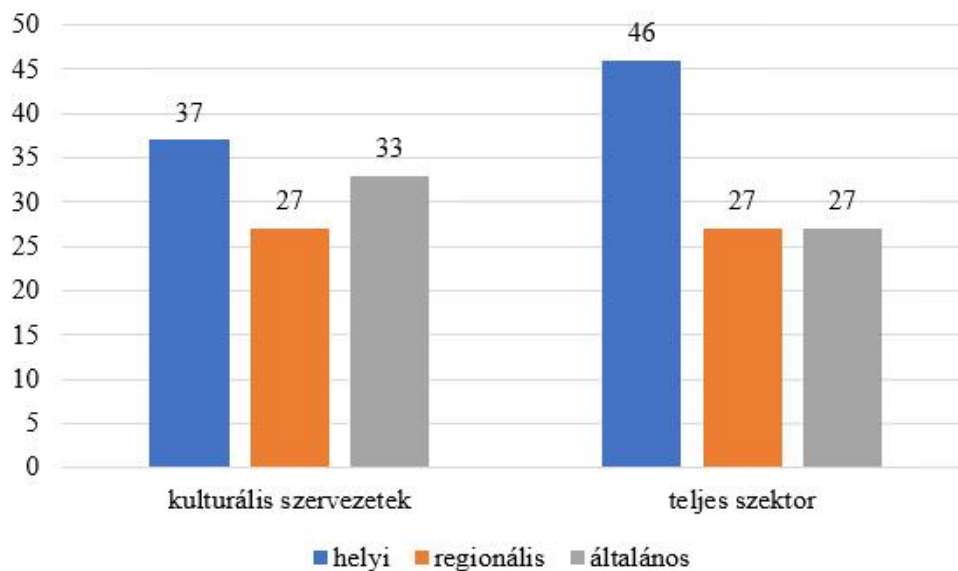
Megnevezés	Bevétele nagyság					Összesen
	–50 ezer forint	51–500 ezer forint	501–5 000 ezer forint	5 001–50 000 ezer forint	50 001 ezer forint–	
Kultúra	1 363	2 408	3 595	1 236	466	9 068
Vallás	151	355	454	187	30	1 177
Sport	1 035	1 875	3 549	1 930	510	8 899
Szabadidő, hobbi	1 231	2 532	3 920	1 926	137	9 746
Oktatás	1 002	2 476	3 205	1 016	417	8 116
Kutatás	270	203	431	331	122	1 357
Egészségügy	355	644	990	478	181	2 648
Szociális ellátás	761	1 283	1 957	1 030	465	5 496
Polgárvédelem, tűzoltás	112	225	418	91	21	867
Környezetvédelem	394	511	714	331	122	2 072
Településfejlesztés	636	957	1 071	416	207	3 287
Gazdaságfejlesztés	236	212	441	488	236	1 613
Jogvédelem	141	119	196	134	38	628
Közbiztonság védelme	205	579	1 181	95	10	2 070
Többcélú adományoztatás, támogatás	38	43	78	48	20	227
Nemzetközi kapcsolatok	119	173	273	129	36	730
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	416	643	1 128	838	251	3 276
Politika	121	77	85	44	12	339

A kulturális célú szervezet 22 százaléka 1975 db szervezet közhasznú ez a szektor arányokhoz (19% közhasznú a szervezet) viszonyítva kedvezőbb képet mutat, arányaiban több közhasznú minősítésű szervezet van a kulturális szervezetek körében.

A pénzügyi aktivitást tekintve, aktív, pénzbevétellel rendelkezik a szervezetek 93%-a, ez azonos a szektor egészére jellemző aránnyal.

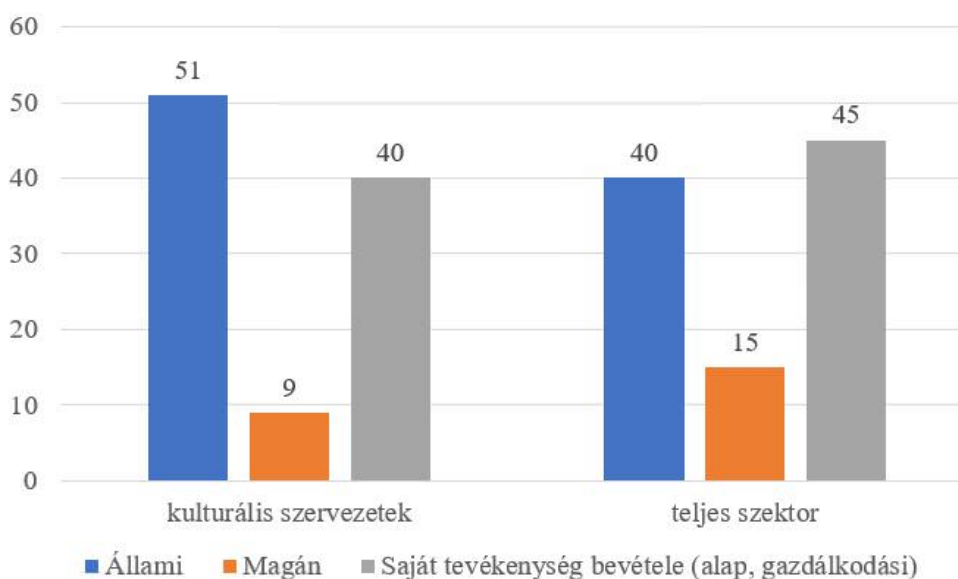
Ha a szervezetek hatókörét tekintjük, a három kategória, helyi, regionális, általános (ez az országos, nemzetközi, területileg nem lehatárolható szervezeteket jelenti) a következő arányokat mutatja (6. ábra). Ebben az a meglepő, hogy első körben feltételezhetnénk, hogy a településeken működő kis közösségek szervezetei miatt a helyi hatókör lesz meghatározó, de az adatok nem ezt mutatják. Ahogyan a 6. ábrán is látható teljes szektorhoz viszonyítva jóval kisebb a helyi hatókörű szervezetek aránya.

6. ábra A kulturális célú és az összes nonprofit szervezet aránya hatókör szerint, 2016 (Forrás: KSH, 2018 az adatbázis alapján saját szerkesztés)

A teljes szektor és kulturális szervezetek bevételtípusainak arányai eltérők (7. ábra). A kulturális célú szervezetek jóval jelentősebb mértékben (11%) érnek el állami támogatásokat, mint általában a szektor szervezetei. Ennek a háttérében többek között a Nemzeti Kulturális Alap és az önkormányzatok kultúratámogató tevékenysége állhat.

7. ábra A nonprofit szervezetek és a kulturális szervezetek főbb forrásainak aránya bevétel szerint, 2016 (Forrás: KSH, 2018 az adatbázis alapján saját szerkesztés)

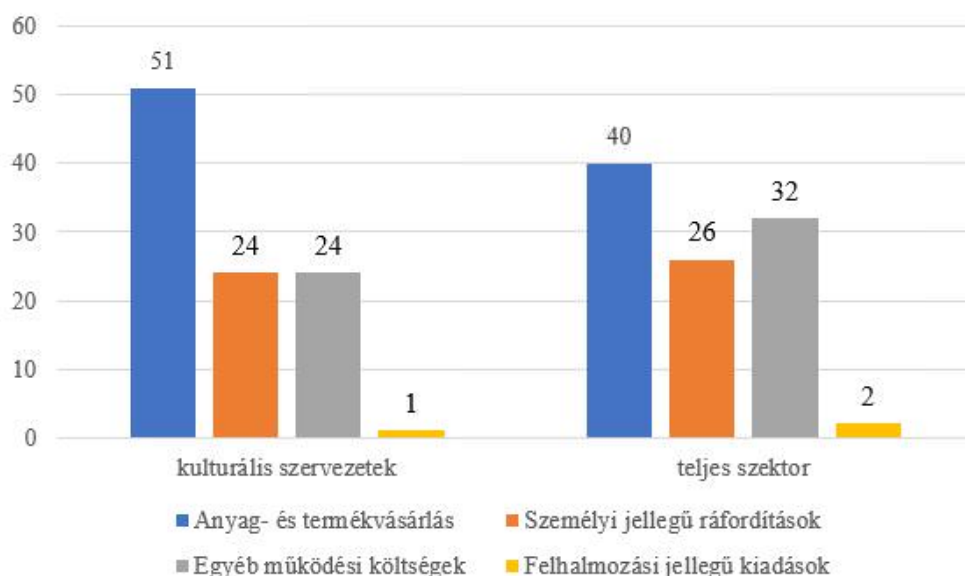
A 2016-ra vonatkozóan a szektor összbevétele közel 1656 milliárd forint volt (2016-ban ez 1543 milliárd forint volt), ebből 227 milliárd a kulturális szervezetek bevétele.

A kulturális célú nonprofit szervezetek éves költségei és kiadásai közel 216 milliárd forintot tettek ki.

Ha nagyobb időtávban szemléljük szembetűnő a fejlődés, azonban a szektorhoz viszonyított arány jelentősen nem változott, a kulturális célú nonprofit szervezetek kiadásai 2002-ben elérték a 82 milliárd forintot (amely akkor a nonprofit szektor kiadásainak 12%-át tette ki), 2016-ban közel 216 milliárd forint volt a kiadás, amely a szektor kiadásainak 12%-át jelentette.

Ha a kiadás szerkezetét vizsgáljuk, ahogyan a 8. ábrán láthatjuk, a kulturális célú szervezetek kiadásszerkezete némileg eltérő a szektor szervezeteihez viszonyítva, az anyag- és termékvásárlás volt a meghatározó tétel. Ennek lehet az az oka, hogy a kulturális szervezetek alkotótevékenysége igényli a magasabb anyag- és termékköltséget.

8. ábra A nonprofit szervezetek és a kulturális szervezetek kiadásainak arányai, 2016 (Forrás: KSH, 2018 az adatbázis alapján saját szerkesztés)

A foglalkoztatottságot tekintve is eltér a kulturális szervezeti kör a szektor egészétől. A főállású, teljes munkaidős foglalkoztatottal (is) rendelkező szervezetek aránya a kulturális szervezetek esetében 9,5%, a teljes szektort tekintve ez az arány 13,3 %. Vannak olyan területek, ahol ez igen magas, pl. szociális ellátás, gazdaságfejlesztés, oktatás.

Ha az önkénteseket mértékét vizsgáljuk, az önkéntes munka becsült időtartama és a számított önkéntesként foglalkoztatottak száma mutatók alapján is kiemelkedő a kulturális szervezetekhez kötődő önkéntes tevékenység, amely azt mutatja, hogy komoly társadalmi támogatottsága van ennek a szervezeti körnek. Ha a szektor egyéb szervezeteihez viszonyítunk, láthatjuk, hogy a szabadidő, hobbi és a szociális ellátás tevékenységi területen működő szervezetek esetében magasabb a számított önkéntesként foglalkoztatottak száma és az önkéntes munka becsült időtartama.

3. táblázat Az önkéntességre vonatkozó mutatók, 2016
(Forrás: KSH, 2018 alapján saját szerkesztés)

	Számított önkéntesként foglalkoztatottak száma	Az önkéntes munka becsült időtartama, millió óra
Kultúra	3 040	6,3
Vallás	669	1,4
Sport	1 978	4,1
Szabadidő, hobbi	3 318	6,9
Oktatás	1 734	3,6
Kutatás	286	0,6
Egészségügy	804	1,7
Szociális ellátás	7 543	15,8
Polgárvédelem, tűzoltás	439	0,9
Környezetvédelem	1 450	3,0
Településfejlesztés	779	1,6
Gazdaságfejlesztés	340	0,7
Jogvédelem	328	0,7
Közbiztonság védelme	1 790	3,7
Többcélú adományoztatás, támogatás	202	0,4
Nemzetközi kapcsolatok	287	0,6
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	614	1,3
Politika	108	0,2

A szervezeti tagságot tekintve azt gondolhatnánk, hogy a szervezeti tagsággal rendelkező kulturális szervezetek aránya magasabb, mint a teljes szektor szervezeteinek ezen mutatója, mivel a kulturális szervezetek körében magasabb a társas nonprofit szervezetek aránya, de nem, szektorszinten ez kiegyenlítődik, a teljes szektor szervezeteinek 61% rendelkezik tagsággal, a kulturális szervezetek esetében ez a 9068 szervezetből 5478 szervezet, tehát a szervezetek 60%-a. A tagság számának összehasonlításában sem kiemelkedő ez a szervezeti kör, ahogyan az alábbi, 3. táblázatban látható, számos egyéb területen sport, szabadidő-hobbi (ezek indokoltak is, hisz magas a szervezeti szám) magasabb a teljes taglétszám, de a szociális ellátás és a kutatás terén is. Az átlagos taglétszám is arra utal, hogy sok kisebb szervezet működik a kultúra területén. Ez fontos szempont lehet a szervezetek támogatási politikájának kialakításakor.

4. táblázat A tagsággal rendelkező nonprofit szervezetek magánszemélyekből álló tagságának egyes mutatói, 2016 (Forrás: KSH, 2018 alapján saját szerkesztés)

	Magánszemélyekből álló tagok száma (fő)	Magánszemélyekből álló átlagos taglétszáma
Kultúra	189 362	35
Vallás	26 642	101
Sport	486 964	63
Szabadidő, hobbi	785 689	87
Oktatás	49 957	53
Kutatás	142 694	255
Egészségügy	29 198	50
Szociális ellátás	392 303	227
Polgárvédelem, tűzoltás	22 624	31
Környezetvédelem	40 942	38
Településfejlesztés	66 368	39
Gazdaságfejlesztés	50 487	76
Jogvédelem	195 096	397
Közbiztonság védelme	78 256	41
Többcélú adományoztatás, támogatás	18 602	190
Nemzetközi kapcsolatok	70 916	150
Szakmai, gazdasági érdekképviselés	1 236 672	480
Politika	23 710	84

A kulturális célú szervezetek a hazai kulturális kínálatban való megjelenésének vizsgálata érdekes és fontos kérdés lehetne, azonban ezt nehezíti, hogy nagyon összetett a kulturális szektor (közművelődéshez, közgyűjteményekhez, alkotóművészetekhez, előadóművészetekhez kötődő területek) és az egyes alterületek adatgyűjtései ezt korlátozottan teszik lehetővé. A kulturális statisztika közművelődési adatai alapján az megállapítható, hogy a 1438-as Jelentés a 2017-as évben folytatott közművelődési tevékenységről adatlapot kitöltő 5951 szervezet 40 százaléka alapítványi vagy egyéb pl. egyesület, szakszervezet formát jelölt meg. Ez a szám egy jelzés, azonban a tevékenység minőségi oldalára vonatkozóan nem sokat mutat.

Összegzés

Az adatok áttekintése révén megfigyelhettük a hazai szektor elmúlt két évtizedének változásait és azok mögött meghúzódó folyamatokat. Rámutathattunk a kulturális célú civil szervezetek néhány, a szektor egészéhez viszonyított különbségére, amelyek valószínűleg a kulturális szervezetek tevékenységének jellegéből, a társadalmi támogatottságából, a hazai kulturális finanszírozási folyamatokból adódhatnak.

Ebből láthatjuk, hogy noha a nonprofit szektor közel 90%-át szervezeti típus szerint a klasszikus civil szervezetek alkotják, az ágazati meghatározottság és a társadalmi-gazdasági életben betöltött

funkciók is nagyon fontosak, ha az oktatási vagy a szociális szervezeteket vettük volna a fókuszba, akkor is találhattunk volna specialitásokat. Ez az ágazati megközelítés azért lehet fontos, mert többet tudhatunk meg a nonprofit szervezetek egy-egy csoportjának a társadalomban, gazdaságban elfoglalt szerepéről, lehetőséget teremt a szektor mélyebb elemzésére, megismerésére. Hozzájárul ahhoz, hogy megváltoztassa azt a felfogást, hogy a nonprofit szektor homogén, egyformán kezelhető. Ezen túl a kultúrával foglalkozók (döntéshozók, irányítók) számára is fontos, hogy az állami és piaci szervezeti kör mellett látható legyen milyen súlyú és jellegű tevékenységet végeznek az kultúra területén működő nonprofit szervezetek.

Felhasznált irodalom:

- Báge Gusztáv – Hamza Lászlóné – Kovács Richárd – Lóránt Zoltán – Sepsey Tamás (2003): A nonprofit szektor működése és ellenőrzése. Budapest, Állami Számvevőszék
- Központi Statisztikai Hivatal (2018): A nonprofit szervezetek Magyarországon, 2016. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal
- Központi Statisztikai Hivatal (2019): A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői, 2017 Statisztikai Tükör 2019. január 15.
- Központi Statisztikai Hivatal - STADAT (2019): A nonprofit szervezetek száma és bevétele szervezeti forma szerint (2005–) http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg005a.html Letöltés ideje: 2019. 01.25 20.05h
- Salamon, Lester M. – Anheier, Helmut K. (1995): Szektor születik. A nonprofit szektor nemzetközi összehasonlításban. Budapest, Nonprofit Kutatócsoport
- Salamon, Lester M. – Sokolowski, S. Wojciech – Anheier Helmut K. (2000): Social Origins of Civil Society. Baltimore, The Johns Hopkins University
- Salamon, Lester M. – Sokolowski, S. Wojciech – List, Regina (2003): Global Civil Society An Overview. Baltimore, The Johns Hopkins University. Institute for Policy Studies. Center for Civil Society Studies

[1] A nonprofit szervezeteket jellegük szerint három típusba soroljuk: klasszikus civil szervezetnek tekintjük a magánalapítványokat és az egyesületeket; az érdekképviseltek csoportjába tartoznak a köztestületek, a szakszervezetek, a szakmai munkáltatói érdekképviseltek és az egyesülések; az egyéb nonprofit szervezetekhez soroljuk a közalapítványokat (kormányzati, önkormányzati alapítású – jobbra közfeladat ellátására, támogatására szakosodtak) és a nonprofit vállalkozásokat.

[2] Az alapítványok körébe az alapítványok és közalapítványok, a társas nonprofit szervezeti forma csoportba a további szervezeti típus (egyesület; köztestület; szakszervezet; szakmai, munkáltatói szervezet, nonprofit gazdasági társaság; egyesülés) van benne.

[3] Az évek azért nem azonos időközönként vannak, mert a 2000 előtti időszakot és a 2000 utáni időszakot más tendenciák jellemzik. A fordulat 2001 és 2002-ben történt, ezért azokat az éveket kiemeljük.

[4] Báger és munkatársai (2003) szerint a nyugat-európai országokban ekkor a magas állami támogatási arány jellemző. Ausztriában 50,4%, Franciaországban 57,8%, Németországban 64,3%. Ez az arány a szektor és az állam szorosabb összefonódására enged következtetni és arra, hogy az állam által delegált feladatokhoz a források biztosítottak.

[5] A szektorra jellemző legfontosabb, általános adatok már 2017-re vonatkozóan elérhetőek, azonban részletesebb adatok, így a kulturális célú szervezetekre vonatkozóak 2016-osak érhetőek el.